

Tampereen ammatillinen
opettajakorkeakoulu

Opettajankoulutuksen kehittämishanke

Työkaluja opettajalle vuorovaikutuksen ja tutustumisen
tueksi uuden ryhmän kanssa

Marianne Hyyrynen
Mia Jokinen
Miia Norrgård

2008

HYYRYNEN MARIANNE, JOKINEN MIA, NORRGÅRD MIIA:

Työkaluja opettajalle vuorovaikutuksen ja tutustumisen tueksi uuden ryhmän kanssa.

Tampereen ammattikorkeakoulu

Opettajankoulutuksen kehittämishanke Toteutusosa 18 sivua ja tuotososa 24 sivua

Ryhmän opettaja Antti Saikku/Jukka Kurenniemi

Marraskuu 2008

Asiasanat: vuorovaikutus, ryhmä, ryhmäytyminen, tutustuminen, tutustumisleikki, toiminnallinen

TIIVISTELMÄ

Kehittämishankkeessa on selvitetty opettajan ja oppilaiden välisen sekä oppilaiden keskinäisen vuorovaikutuksen ja tutustumisen tukemista erityisesti opiskelun aloitusvaiheessa. Osana kehittämishanketta on koostettu opas ”Työkaluja opettajalle vuorovaikutuksen ja tutustumisen tueksi uuden ryhmän kanssa”

Kehittämishankkeen oppaalla haluttiin saada opettajien käyttöön konkreettisia työkaluja tutustumisen ja ryhmäytymisen tukemiseen. Kehittämishankkeessa haluttiin myös selvittää, kuinka nämä työkalut toimivat käytännössä.

Kehittämishankkeen tuloksena syntyneen oppaan teoriaosuudessa selvitettiin vuorovaikutuksen merkitystä opettajalle, oppilaille ja oppimiselle sekä perehdyttiin ryhmäytymisen alkuvaiheeseen ja sen tukemiseen. Luontevana jatkeena teorialle ovat erilaiset työkalut opettajalle vuorovaikutuksen ja ryhmäytymisen tukemiseen.

Kehittämishankkeessa järjestettiin kokeilu, jossa testattiin oppaassa esitettyjen työkalujen toimivuus aidossa tilanteessa aloittavan luokan kanssa. Kokeilun kulku on selostettu kehittämishankkeessa. Palautetta kokeilusta kerättiin sekä opettajalta että oppilailta. Sekä oppilailta että opettajilta saatu palaute oli myönteistä. Ryhmäytymisen ja vuorovaikutuksen tukeminen koettiin tärkeäksi.

Koska kehittämishanke on toiminnallinen, koettiin työskentelyprosessista tarkka kuvaus. Lopuksi tekijät vielä arvioivat kehittämishanketta ja sen hyödyllisyyttä.

SISÄLLYSLUETTELO

1.KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITTEET JA TARKOITUS	4
2.KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	5
2.1 Kehittämishankkeen suunnitelma ja prosessi	5
2.2 Kehittämishankkeen teoreettiset lähtökohdat	6
2.3 Käytännön harjoitusten suunnittelu ja toteutus.....	7
2.4 Kokeilun suunnittelu ja toteutus	7
2.5 Palautetta kokeilusta.....	8
3. KEHITTÄMISHANKKEEN ARVIOINTIA.....	10
LÄHTEET.....	13
LIITTEET	14

1.KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITTEET JA TARKOITUS

Kehittämishankkeemme käsittelee opettajan ja opiskelijoiden välisen sekä opiskelijoiden keskinäisen vuorovaikutuksen ja tutustumisen tukemista opiskelujen aloittamisvaiheessa. Tarkoituksenamme on koota konkreettisia työkaluja opettajalle, joita hän voi käyttää aina aloittaessaan tutustumisen uuden ryhmän kanssa. Tavoitteena on miettiä keinoja ja harjoituksia, joiden avulla opettaja voi luoda hyvän alun opiskelijoiden ryhmäytymiselle ja tuleville opinnoille.

Kehittämishankkeemme pääajatus mukailee Maslowin tarvehiearkiaa. Opiskelijan tulee kokea olonsa turvalliseksi, jotta hänessä herää halu liittyä ryhmään. Oman paikan löytyminen ryhmässä, yhteenkuulumisen ja onnistumisen tunteet antavat opiskelijalle positiivisia kokemuksia itsestään ja auttavat häntä innostumaan oppimisesta ja ponnistelemaan oppimisen puolesta. (Saloviita 2007, 34-35.) Haluamme kehittämishankkeessamme nostaa esiin opettajan roolin ja löytää konkreettisia asioita, joiden avulla opettaja voi tukea opiskelijoiden turvallisuuden ja liittymisen tarpeita. Opiskelijoiden emotionaalisia tarpeita ja turvallisuuden tunnetta lisäävät opettaja, joka on kiinnostunut opiskelijoistaan ja heidän hyvinvoinnistaan ja joka kohtelee jokaista opiskelijaa kunnioittavasti ja oikeudenmukaisesti (Saloviita 2007, 9, 39).

Kehittämishankkeemme toteutumiseen ovat vaikuttaneet omat ajatuksemme vuorovaikutuksen tärkeydestä opetustyössä. Olemme kaikki työssämme kokeneet, miten hyvä vuorovaikutus opettajan ja opiskelijoiden välillä toimii hyvänä perustana yhteistyölle, opettamiselle ja oppimiselle. Tämän kehittämishankeprosessin aikana ja viimeaikaisten oppilaitoksia kohdanneiden järkyttävien tapahtumien myötä tämä käsitys on vain vahvistunut meissä kaikissa. Avoin, lämmin, opiskelijaa kuuleva ja opiskelijan hyväksyvä vuorovaikutus on se, joka kantaa varmasti yhtä paljon jos ei enemmänkin hedelmää kuin opettajan tiedollisen aineksen antamat eväät. Opettajan ja opiskelijoiden välisen vuorovaikutuksen lisäksi koemme tärkeänä, että jokainen opiskelija voi opiskella ryhmässä, jossa on mukava, turvallinen ilmapiiri ja jossa hän voi kokea olevansa hyväksyty omana itsenään. Mielestämme kehittämishankkeemme teemat ovat erittäin ajankohtaisia ja tärkeitä jokaiselle opetustyötä tekeväälle.

Kehittämishankkeemme toteutus on toiminnallinen. Pyrkimyksenämme on luoda itsellemme ja muillekin opettajille konkreettinen työkalu, ikään kuin tieto- tai opaskirja, jota hän voi käyttää hyödyksi vuorovaikutuksen ja tutustumisen tueksi aloittaessaan uuden ryhmän kanssa. Tämän tuotoksemme nimi on ”Työkaluja opettajalle vuorovaikutuksen ja tutustumisen tueksi uuden ryhmän kanssa.”

Toiminnallisen hankkeemme tuotos sisältää kirjallisuudesta ja teoriasta aiheitamme koskevia ja tukevia näkökantoja. Lisäksi siinä on käytännön ohjeistusta eli konkreettisia keinoja ja harjoituksia, jotka on suunniteltu edellä mainitun teorian pohjalta.

Kehittämishankkeemme tuotoksessa olevat harjoitukset ja toimintatavat on kaikki käytännössä kokeiltu syksyn 2008 aikana uuden aloittavan ryhmän kanssa. Tuomme kehittämishankkeessamme esiin myös kokeilussa mukana olleen opettajan sekä opiskelijoiden kokemuksia siitä, miten he kokivat käytännössä oppaaseemme kirjatut harjoitukset.

2.KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Kehittämishankkeen suunnitelma ja prosessi

Toiminnallisen opinnäytetyön lopullisena tuotoksena on aina jokin konkreettinen tuote, kuten kirja, ohjeistus, tietopaketti tai tapahtuma (Vilka & Airaksinen 2003, 51). Meidän kehittämishankkeessamme tämä lopullinen tuotos oli tietopaketti tai opas opettajalle vuorovaikutuksen ja tutustumisen tueksi. Tämän oppaan nimi on Työkaluja opettajalle vuorovaikutuksen ja tutustumisen tueksi uuden ryhmän kanssa.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tavoitteena on ensisijaisesti saavuttaa idealle asetetut tavoitteet ja tutkimukselliset keinot voivat jäädä ylimalkaiseksi (Vilka & Airaksinen 2003, 158). Tämän kehittämishankkeen kohdalla esimerkiksi tutkimuksen luotettavuuteen pyritään sillä, että oppaan tekemisen prosessi ja vaiheet kerrotaan mahdollisimman tarkasti. Reliabilisuutta ajatellen tämän

kehittämishankkeen tavoitteena ei ole ollutkaan tehdä tarkkaa tieteellistä tutkimusta, jossa mittaustulokset ovat tarkasti toistettavissa tai kontrolloitavissa.

Kehittämishankkeemme eteni seuraavanlaisen prosessina.

1. Aiheenvalinta ja suunnittelu
2. Kirjallisuuteen ja teoriaan tutustuminen
3. Teorian kirjoittaminen oppaaseen
4. Käytännönharjoitusten suunnittelu teorian pohjalta
5. Kokeilu
6. Palautetta kokeilusta
7. Teorian ja käytännön harjoitusten yhdistämien oppaaseen

2.2 Kehittämishankkeen teoreettiset lähtökohdat

Kirjallisuuteen tutustuminen ja lähteiden käyttöä tässä kehittämishankkeessa ohjasivat suuresti tämän kehittämishankkeen tavoite eli luoda konkreettinen opas opettajalle vuorovaikutuksen ja tutustumisen tueksi. Tämän vuoksi kehittämishankkeemme teoria perustuu lähteisiin jotka tukevat ja perustelevat käsitystä vuorovaikutuksen tärkeydestä opetustyössä. Tämän teorian olemme halunneet liittää oppaaseemme. Teoriaosaan pyrimme löytämään käyttämistämme lähteistä vastauksia seuraaviin kysymyksiin: ”Miksi vuorovaikutuksen tukeminen on tärkeää?” ja ”Millaisin keinoin opettaja voi vuorovaikutusta tukea?” Tarkkojen tieteellisten kriteerien mukaan tätä kehittämishanketta kohtaan on siis aiheellista esittää kritiikkiä. Toisaalta toiminnallinen lähestymistapa luokin hieman erilaiset raamit kehittämishankkeen toteuttamiselle.

Lähteiden valinnassa olimme kriittisiä ja valitsimme uusia lähteitä. Lähdeviitteet olemme pyrkineet merkitsemään tarkasti, mutta oppaassamme olevien harjoitusten ja leikkien lähteitä ei ole merkitty. Nämä leikit ja harjoitukset olivat suurelta osalta meille jo etukäteenkin tuttuja ja ne kirjoitettiin omin sanoin muistista. Tämän vuoksi lähteiden merkitseminen näihin ei ollut mahdollista, koska on mahdotonta muistaa mistä lähteestä joku leikki on alun perin lähtöisin. Osa käyttämistämme harjoituksista varmasti löytyy monestakin lähteestä, kirjoitimme oppaan perään

kaikkien meillä kehittämishankkeen tekemisen aikana olleiden harjoituksia sisältävien kirjojen nimet erikseen omaan lähdeluetteloon.

2.3 Käytännön harjoitusten suunnittelu ja toteutus

Teorian pohjalta laadittujen käytännönharjoitusten suunnittelu oppaaseen toteutettiin yhdessä kaikkien kehittämishankkeen tekijöiden kanssa. Tarkoituksena oli laatia oppaaseen opettajalle vuorovaikutussuunnitelma asioista, joiden avulla hän pyrkii tukemaan vuorovaikutustaan ja tutustumistaan opiskelijoiden kanssa ja opiskelijoiden kesken. Tämä suunnitelma laadittiin kirjallisuuskatsauksen pohjalta etsimällä teoksista vuorovaikutusta ja tutustumista tukevia tekijöitä. Tämän lisäksi opasta varten mietittiin erilaisia tutustumista ja ryhmäytymistä tukevia leikkejä ja harjoituksia ryhmälle. Nämä harjoitukset koottiin pääasiallisesti opettajien jo aikaisemmin opetuksessaan käyttämien tai tuntemien harjoitusten pohjalta ja lisäksi ideoitiin yhdessä lisää teoriaa tukevia harjoituksia.

2.4 Kokeilun suunnittelu ja toteutus

Vuorovaikutuksen tukemisen kokeilu suoritettiin opiskelijaryhmässä, jossa aloitti 26 uutta opiskelijaa. Opiskelijat opiskelevat sosiaali- ja terveystieteiden perustutkintoa eli valmistuvat lähihoitajiksi keväällä 2011. Opiskelijat olivat iältään 15-16 -vuotiaita. Ryhmässä oli 25 tyttöä ja yksi poika. Kokeilu aloitettiin heti opiskelijoiden aloittaessa opintonsa elokuussa 2008 ja toteutettiin opiskelijoiden opintojen ensimmäisen kuukauden aikana.

Kokeilun toteutti tämän ryhmän ryhmänohjaaja, joka on yksi tämän kehittämishankkeen tekijöistä. Opettajalla oli heti opintojen alkaessa paljon oppitunteja ryhmälle ja kokeilu kyettiin toteuttamaan opettajan omien oppituntien yhteydessä. Tämä oli mahdollista erityisesti opettajan ryhmänohjaajatuntien sekä ammatillisen vuorovaikutus kurssin tuntien yhteydessä. Kokeilun aikana opettaja huomioi opettajan vuorovaikutusohjeet oppaastamme sekä kävi ryhmänsä kanssa läpi lähes kaikki oppaassamme toteutettavat harjoitukset. Lisäksi opettaja kävi kokeiluviikkojen aikana yksilökeskustelut lähes kaikkien ryhmän opiskelijoiden kanssa.

2.5 Palautetta kokeilusta

Kokeilun toteuttaneen opettajan palautetta

Kokeilun toteuttanut opettaja koki vuorovaikutusohjeiden (Liite 1) noudattamisen melko vaativaksi tehtäväksi. Ohjeet vaativat opettajalta jatkuvaa aktiivisuutta opetustilanteessa. Opettajan tulee olla aidosti läsnä, liikkua luokassa, huomioida opiskelijoita yksilöllisesti, keskustella, kuunnella jne. Ohjeistus vaikuttaa äkkiseltään luettuna yksinkertaiselta ja jollain lailla itsestään selvältäkin asialta. Kokeilun aikana kuitenkin ainakin tämä opettaja huomasi, ettei esimerkiksi katsekontaktin ottaminen jokaiseen opiskelijaan joka tunti olekaan niin itsestään selvää. Nämä ohjeet vaativat opettajan roolin muuttumista ja sitä, että opettaja uskaltaa antaa opiskelijoille jotain itsestään. Kokeilussa opettajaa helpotti se, että hän kokee tällaisen opettajan roolin itselleen luontaiseksi ja tärkeäksi.

Opiskelijoiden kanssa tehdyt harjoitukset opettaja koki mukavaksi. Oma innostuneisuus ja opiskelijoilta saatu positiivinen palaute kannustivat jatkamaan. Ryhmän ensimmäisellä kerralla toteutetut katsekontaktiharjoitukset (Liite 2) tuntuivat hyvältä keinolta aloittaa tutustumisen. Moni opiskelija jännitti jo sitä kun piti katsoa silmiin toista opiskelijaa. Nämä harjoitukset eivät olleet kaikille lainkaan helppoja. Opettajan mieleen on myös jäänyt erityisesti nimileikki (Liite 3), jonka avulla hän osasi heti ensimmäisen yhteisen tunnin jälkeen kaikkien 26 opiskelijan nimet. Nimenhuudoista ja alkuleikeistä tuli nopeasti osa luokan yhteisiä rutiineja ennen tunnin varsinaista aloittamista.

Kokeilun aikana tuli esiin myös se, miten vaativaa opettajan oli antaa jokaiselle opiskelijalle mahdollisimman paljon huomiota ja oppia tuntemaan henkilökohtaisesti 26 opiskelijaa. Käytännössä tämä ei varmasti täysin ole voinut onnistuakaan näin lyhyen kokeilun aikana ja tutustuminen jatkuu varmasti kokeilun jälkeenkin. Myös yksilökeskustelut vaativat opettajalta paljon aikaa ja järjestelyjä. Keskustelun pituudeksi oli suunniteltu 5-10 minuuttia opiskelijaa kohti. keskustelut 26 opiskelijan kanssa vaativat siten aikaa 130 – 260 minuuttia. Joidenkin opiskelijoiden kohdalla kymmenen minuuttiakin oli aivan liian lyhyt aika. Keskustelut kuitenkin antoivat opettajalle todella paljon. Moni opiskelija kertoi

avoimesti vaikeistakin asioista. Opettajan mielestä oli myös tärkeää saada tietoa opiskelijoiden aikaisemmista koulukokemuksista sekä viihtymisestä uudessa ryhmässä.

Opiskelijoiden palautetta

Ryhmälle järjestettiin kokeilun jälkeen palautekysely, jolla haluttiin selvittää, kuinka koulun aloitus ja ryhmäytyminen ovat sujuneet oppilaiden mielestä. Kysymyksissä oli viisi rasti ruutuun -vastausvaihtoehtoa iloisesta pettyneeseen hymynaamaan sekä esimerkkikysymys ja vastaustilaa ruusuille ja risuille aiheesta. (Liite 4)

Ensimmäinen kysymys koski koulun aloitusta. Melkein kaikista koulun aloittaminen oli ollut mukavaa, kun sai uusia kavereita ja pääsi oppimaan uusia asioita. Osan mielestä tosin oli haikeaa, kun samalla kesäloma päättyi.

Toinen kysymys koski tutustumisleikkejä ja niiden hyödyllisyyttä tutustumisessa. Suurin osa oli pitänyt tutustumisleikeistä ja kokenut ne hyödyllisiksi ainakin nimien oppimisessa.

Kolmas kysymys selvitti oppilaiden mielipidettä ryhmästä ja sitä olivatko oppilaat jo tutustuneet muihin ryhmäläisiin. Kaikki olivat jo tutustuneet ja jutelleet muiden kanssa ainakin vähän. Joku toivoi leikkiä, jossa olisi pakko puhua kaikkien kanssa, koska ei ollut joidenkin kanssa puhunut lähes ollenkaan.

Neljännessä kysymyksessä selvitettiin luokan ilmapiiriä ja oppilaiden viihtymistä luokassa. Kaikki viihtyivät luokassa, mutta parissa vastauksessa moitittiin luokkaan muodostuneita ryhmittymiä ja joku ei tykännyt selän takana puhumisesta, jota oli huomannut.

Viides kysymys koski opettajaa ja selvitti kokivatko oppilaat tutustuneensa opettajaan. Opettaja koettiin mukavaksi ja tutustuakin oli ehditty. ”Tunneille voi aina tulla hymysuin.”

Kuudennessa kysymyksessä tiedusteltiin oppilaiden mielipidettä ryhmätehtävistä ja työskentelystä. Ryhmissä työskentely oli pääosin koettu mukavaksi ja samalla oli saanut tutustua toisiin paremmin. Joku oli kokenut kuitenkin, etteivät ryhmät toimineet hyvin.

Viimeinen kysymys koski yksilökeskusteluja ja niiden hyödyllisyyttä. Keskustelut koettiin hyödyllisiksi. Oli hyvä, että näin opettaja sai tietoa luokan tapahtumista ja oppilaiden koulunkäynnistä oppilailta itseltään.

Kokonaisuutena oppilaat siis kokivat kokeilun positiivisena. Muutamista vastauksista heijastui kuitenkin, että alun tutustumisleikit ym. eivät välttämättä riitä, vaan ryhmäytymistä täytyy tukea myös jatkossa. Ryhmäytyminen oli edennyt vaiheeseen, jossa ryhmän sisälle muodostuu pienempiä ryhmittymiä. Tällöin vuorovaikutus muiden kuin oman pikkuryhmän jäsenten kanssa helposti vähenee. Nyt opettajan olisikin tärkeää auttaa oppilaita työskentelemään muidenkin kuin oman pienen ryhmänsä kanssa. Tällöin ryhmäytymisprosessi etenisi ja koko ryhmän työskentely paranisi vielä.

3. KEHITTÄMISHANKKEEN ARVIOINTIA

Kehittämishankkeemme aihe oli mielestämme erittäin ajankohtainen ja meille uusille opettajille hyvinkin tärkeä. Toivomme hankkeemme aukaisevan uusia näkökulmia muidenkin opettajien työhön ja antavan työkaluja oppilaiden kohtaamiseen ja vuorovaikutuksen tukemiseen.

Me, tämän hankkeen tekijät olemme saaneet matkan varrella paljon lisää tietoa ja ymmärrystä vuorovaikutuksen tärkeydestä. Jokainen meistä tulee varmasti jatkossa käyttämään opastamme työvälineenä opettajan työssään. Vuorovaikutukseen panostamisella ja sen tukemisella opiskelujen alkuvaiheessa ja muutenkin, on meille nyt vielä tärkeämpi merkitys kuin aikaisemmin. Oppaan avulla haluamme antaa kaikille opettajille vinkkejä ja työkaluja, jotka olemme itse käytännössä kokeilleet opintonsa aloittavien opiskelijoiden kanssa.

Hankkeellamme haluamme myös herättää ajatuksia siitä, että yhteistoiminnallinen toiminta opiskelijoiden välillä parantaa vuorovaikutusta opiskelijaryhmän sisällä. Toisten opiskelijoiden kohtaaminen ja hyväksyminen on helpompaa kun asioita tehdään yhdessä. Turvallinen ryhmä antaa jokaiselle oikeuden olla oma itsensä sekä tunteen että kuuluu johonkin.

Kehittämishankkeemme ei ole syntynyt täysin kivuttomasti. Tätäkin, niin kuin montaa muuta työyhteisössä suunniteltua ja toteutettua kehittämishanketta on vaikeuttanut kiire ja aikapula. Opettaja kohtaa työssään monenlaisia vaatimuksia. Ryhmäkoot ovat kasvaneet ja opetussuunnitelman sisällöt ovat usein liiankin suuret verrattuna opetukseen resurssoituun tuntimäärään. Vaatii opettajaltakin rohkeutta uskaltaa asiapitoisen opetuksen sijaan ”leikkiä” oppitunnilla. Olemme kuitenkin sitä mieltä, että vuorovaikutukseen ja sen tukemiseen käytetty aika kannatti ja kannattaa jatkossakin. Niin opiskelijat kuin opettajakin kokivat kokeilun pääsääntöisesti hyvinkin positiivisena.

Tämän hankkeen tekeminen on ollut meille myös hyvä opastus toiminnallisen opinnäytetyön tekemisestä. Olemme joutuneet matkan varrella yrityksen ja erehdyksenkin kautta huomaamaan, ettei tällaista työtä kykene sovittamaan tavanomaiseen teoreettisen opinnäytetyön malliin. Meillä oli kuitenkin tärkeä tavoite. Tavoite tehdä itsellemme opettajan työtä varten jotain konkreettista, jotain mistä on meille oikeasti on hyötyä. Olemme pyrkineet kriittisyyteen sekä mahdollisimman yksityiskohtaisesti selvittämään miten tämä toiminnallinen kehittämishanke prosessi on edennyt.

Kun tämän kehittämishankkeen tekeminen ja siihen liittyvä kokeilu aloitettiin syksyllä 2008, kukaan meistä ei voinut kuvitellakaan mitä syksy toisi tullessaan tälle kokeiluun osallistuneelle ryhmälle ja sen toteuttaneelle opettajalle. Koko Suomea järkyttänyt Kauhajoen koulutragedia tapahtui juuri siinä koulussa, jossa tämä kokeiluun osallistunut luokkakkin opiskeli. Opiskelijoiden tunteminen auttoi opettajaa opiskelijoiden tukemisessa tapahtuman aikana ja sen jälkeen. Vaikeita asioita oli helpompi hoitaa ja niistä oli helpompi puhua kun oltiin jo jollain lailla tuttuja. Eikä varmasti ollut haitaksi sekään, että opiskelijat olivat tutustuneet toisiinsakin hyvin alkusyksyn aikana. Tapahtuneen jälkeen kokeilun toteuttanut

opettaja ja muut kehittämishankkeen tekijät ovat yhä varmemmin sitä mieltä, että tiedollisen opetuksen sijaan kaikkein tärkeintä kuitenkin on se, että jokainen opiskelija voi kokea olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi opiskeluryhmässään.

LÄHTEET

Hirsijärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Saloviita, T. 2007. Työrauha luokkaan. Löydä omat toimintamallisi. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus.

LIITTEET**Liite 1. 1(1)****Opettajan vuorovaikutusohjeet pähkinänkuoressa**

Katsekontakti

- *Ota katsekontakti jokaiseen opiskelijaan joka tunnilla
- *Tutustumisharjoituksia katsekontaktiin liittyen

Lähelle tuleminen ja avoimuus

- *Älä ole koko ajan yksin opettajan pöydän takana vaan jalkaudu joukkoon
- *Osallistu itsekin harjoituksiin ja leikkeihin
- *Kerro itsestäsi

Aito kiinnostus ja halu tuntea opiskelijat

- *Kysele ja keskustele
- *Tutustumisleikit
- *Yksilökeskustelu jokaisen opiskelijan kanssa

Aktiivinen kuunteleminen

- *Kiireettömyys, osoita, että sinulla on aikaa kuunnella
- *Yksilökeskustelut jokaisen opiskelijan kanssa

Opiskelijoiden keskinäisen vuorovaikutuksen tukeminen

- *Leikit ja harjoitukset
- *Ryhmätehtävät
- *Aktivoi opiskelijoita puhumaan, ei-opettajakeskeiset opetusmenetelmät

Liite 2. 1(1)**Katsekontaktiharjoituksia**

Nämä harjoitukset sopivat hyvin ensimmäisiin kohtaamisiin, kun puhuminen ja toisten kohtaaminen jännittävät.

Katsekontakti piirissä

Opettaja aloittaa katsekontaktin piirissä katsomalla järjestyksessä vuorotellen jokaista opiskelijaa silmiin. Opettaja siirtää nyökkäämällä vuoron vieressä istuvalle. Joka puolestaan katsoo jokaista vuorotellen piirissä silmiin ja siirtää sitten vuoron seuraavalle nyökkäämällä. Käydään läpi kunnes kaikki ryhmän jäsenet ovat tehneet oman katsekontakti kierroksensa.

Katsekontakti ja pallon heitto

Heitellään palloa vuorotellen toisille. Ennen pallon heittoa heittäjä ottaa katsekontaktin siihen kenelle aikoo heittää ja varmistaa hymyllä valintansa. Pallon vastaanottaja hymyilee takaisin, ottaa heiton vastaan ja etsii katsekontaktilla sen kenelle hän vuorostaan pallon heittää. Jatketaan kunnes kaikki ovat saaneet pallon ainakin kerran.

Katsekontakti ja kättely

Opettaja laittaa musiikkia soimaan. Opiskelijat liikkuvat vapaasti musiikin tahtiin. Kun musiikki loppuu jokainen etsii läheltään itselleen parin, jota katsoo silmiin ja kättelee. (Ei puhuta mitään.)

Liite 3. 1(1)**Opetellaan nimet**

Istutaan tuoleilla piirissä. Jokainen keksii nimensä eteen jonkun määreen esim. mukava Mia. Jokainen esittelee vuorotellen itsensä tällä nimellä ja kysyy vieressä istuvalta ”Kuka sinä olet?” Vieressä istuja kertoo oman nimensä määreineen ja sen jälkeen muistelee ja toistaa kaikkien edellisten nimet ja määreet piirissä. Autetaan jos joku ei meinaa muistaa.

Liite 4. 1(2)

Miltä uuden koulun aloittaminen on tuntunut?

Laitathan rastin ruutuun sen mukaan millainen mieli Sinulla on näistä koulun aloitukseen liittyneistä asioista!

Viivoille voit kirjoittaa ruusuja ja risuja aiheesta vaikka esimerkkikysymykseen vastaten!

Koulun aloitus

Miltä tuntui aloittaa uusi koulu?

Tutustumisleikit

Oliko leikeistä hyötyä tutustumisessa?

Ryhmä

Oletko jo tutustunut muihin ryhmäläisiin?

Ilmapiiri luokassa

Viihdytkö luokassa?

Liite 4. 2(2)

Opettaja

Oletko jo tutustunut opettajaan?

Ryhmätehtävät

Miltä ryhmätyöskentely on tuntunut?

Yksilökeskustelut

Oliko keskustelu opettajan kanssa hyödyllinen?

Kiitos mielipiteestäsi!